

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

•
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

•
משיחת אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן ה'תנש"א
— ביחידות הכללית להאורחים שיחיו —

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה
ה' תהא שנת פלאות אראנו
שנת הק"כ להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

און מ'נעמט מיט אין ארץ הקודש דעם
ביהכנ"ס וביהמ"ד און אַלע בתי כנסיות
ובתי מדרשות⁸⁴.

ועוד והוא העיקר: לא עכבן אפילו
כהרף עין⁸⁵, יראה אל אלקים בציון⁸⁶,
בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו.

(84) ראה מגילה כט, א.

(85) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(86) תהלים פד, ח.

(ובהוספה מדילי), וואָס „גדולה צדקה
שמקרבת את הגאולה"⁸². ובפרט אין דעם
בית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים
טובים – בית משולש – פון כ"ק מו"ח
אדמו"ר נשיא דורנו.

והקיצו ורננו שוכני עפר⁸³, והוא וכל
בני ביתו נשמות בגוף בתוכם, צוזאַמען
מיט אַלע אידן פון כל הדורות,

(82) ב"ב י, א. וראה תניא פל"ז (מת, ב).

(83) ישע' כו, יט.

בס"ד.

פתח דבר

בזה הננו מוציאים לאור חלק משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א באור ליום ד'
פ' שמיני, כ"ו ניסן שנה זו – ביחידות הכללית להאורחים שיחיו.

מערכת „אוצר החסידים"

ב' אייר, ה'תנש"א (ה'תהא שנת נפלאות אראנו)
שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

בס"ד. משיחת אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן ה'תנש"א

— ביחידות הכללית להאורחים שיחיו —

לפרעה במצרים⁸], און „לפיקך אנחנו חייבים להודות ולהלל כו' למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירות מיגון לשמחה כו' ומשעבוד לגאולה כו'“⁹.

און נאָכמער: גאולת מצרים האָט „אויפגעפנט“ די וועג (דעם צנור) און געגעבן דעם כח אויף חירות וגאולה — ובאופן נסי — פון אידן במשך כל הדורות וכל הזמנים¹⁰; גאולת מצרים איז די פתיחה והתחלה און איז כולל¹¹ אלע גאולות (כולל א גאולה וואָס „לאו גאולה דגלות היא אלא שיגאלנו מן הצרות הבאות עלינו כו'“¹²), ביז אויך — די גאולה האמיתית והשלימה¹³ (שאין אחרי גלות¹⁴), אויף וועל-

א. שטייענדיק נאָענט צום סיום פון חודש ניסן, „חודש הגאולה“¹ — וואָס זיין ענין כללי ועיקרי איז חג הפסח, „זמן חירותנו“², ווען מ'דאָנקט דעם אויבערשטן פאַר די נסים ונפלאות וועלכע ער האָט באַוויזן באַ יציאת מצרים — איז פאַסיק זיך אָפצושטעלן אויף די נסים ונפלאות וועלכע האָבן פאַסירט און פאַסירן היינט טימן יאָר אין דער איצטיקער תקופה³.

*

די נסים/דיקע הנהגה פון דעם אויב-ערשטן אַרויסנעמענדיק אידן מעבדות לחירות ביציאת מצרים איז ניט אַן איינ-מאַליקע זאַך וואָס האָט פאַסירט נאָר דע-מולט (באַ יציאת מצרים), נאָר „בכל דור ודור [ובכל יום ויום] חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא [היום] ממצרים“⁴ (ביז אַז דאָס דריקט זיך אויס במעשה בפועל בליל הסדר, אַז „ישב בהסיבה דרך חירות כו'“⁵), און ווי מ'זאָגט אין דער הגדה של פסח (בליל הסדר): „לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה ממצרים אלא אף אותנו גאל עמהם“⁶ (ביז אַז „אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו

(8) שם פסקא ד"ה עבדים היינו.
 (9) ד"ה כימי צאתך תש"ח פ"ב (סה"מ ע' 164).
 וראה גם ד"ה זה תשמ"ב (סה"מ מלוקט ח"ב ע' לו ואילך) ס"ג.
 (10) וראה גבורות ה' (להמהר"ל) פ"א.
 (11) וכן מסעות בניי במדבר העמים (וכן מסעות בניי במשך כל הדורות) נכללים בהמסע ויציאה ממצרים, ולכן נאמר „אלה מסעי בניי אשר יצאו מ' ארץ מצרים“, מסעי לשון רבים (אף ש„מארץ מצרים הוא רק יציאה ונסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לטובכות“) — ראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך.
 (12) ד"שם גאולה עלה“ (רש"י ד"ה אתחלתא — מגילה יז, ב).
 (13) ואילו זכו היתה גאולת מצרים הגאולה שלימה (ראה ספרי דברים א, ב. הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 346), כפי שאמר בשירת הים „מקדש אד' כוננו ידיך ה' ימלוך לעולם ועד“ (בשלח טו, זי"ח. ובפרש"י שם), כי גאולת מצרים היא ההתחלה דגאולה השלימה.
 (14) מכילתא עה"פ בשלח טו, ב. תוד"ה ד"ה ה"ג ונאמר — פסחים שם. ועוד.

(1) שמו"ר פ"ו, יא.
 (2) נוסח התפלה והקידוש דחה"פ. וראה לקו"ש ח"ז ע' 71 ואילך.
 (3) ראה גם מכתב כ"ה אדר ש.ז. (לקמן [סה"ש תנשא ח"ב] ע' 883 ואילך).
 (4) משנה פסחים קטז, ב.
 (5) הוספת אדה"ז בתניא רפ"ז.
 (6) טוש"ע סתע"ב ס"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ז.
 וראה גם משנה פסחים צט, ריש ע"ב. רמב"ם הל' חו"מ פ"ז ה"רו.
 (7) הגש"פ פסקא ד"ה בכל דור.

מצות מילה⁷, וואָס מ'איז דאָס איצטער מקיים ביי כו"כ פון אחינו בני ישראל מ-מדינה ההיא (וואָס זיי האָבן עס ניט מקיים געווען צוליב די נסיונות און שווערי-קייטן), ביז אַז זיי בעטן זיך אַז מ'זאָל דאָס ניט מעכב זיין און גלייך מכנים זיין זיי בכריתו של אברהם אבינו, „אחד הי' אברהם“⁸.

ט. ועוד והוא העיקר: פון דער שמחה ושירה⁹ אויף די איצטיקע נסים גלויים, זאָל מען קומען תיכף ומיד ממש צו „נודה לך שיר חדש על גאולתנו“, בגאולה האמיתית והשלימה, וואָס דעמולט וועלן זיין די גרעסטע נסים ונפלאות, „אראנו נפלאות“ (נפלאות — אפילו בערך צו די נסים ביציאת מצרים),

און אַלע אידן, „בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו“¹⁰, בכל מקום שהם — סיי פון מדינה ההיא, סיי די וואָס האָבן זיך באַזעצט דערוויילע במדינות אחרות — גייען, „וארו עם ענני שמיא“¹¹ (ע"ד ווי מ'פליט מיט אַן אירון, אָבער נאָך שנע-לער) — אין ארצנו הקדושה, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

און מ'היילט דאָס נאָכמער צו דורך מאַכן יעדערן פאַר אַ שליח מצוה לצדקה

(77) ולהעיר מהשייכות דמילה לענין שמיני (שקורי' פ' שמיני שמונה פעמים בשנה זו, כנ"ל בפנים) — שמילה (גם שאינה בומנה) קשורה עם „למצנח על השמינית“ (ראה לקו"ת תזריע כ, ד ואילך).
 (78) יחזקאל לג, כד. וראה רמב"ם ריש הל' ע"ז.
 (79) וע"ד שבנ"י אמרו שירת הים על הנס דקרי"ס וטביעת מצרים בים (ובאריכות הפרטים). ואמרים שירת הים בכל יום בתפלה — טור או"ח ס"א. שו"ע אדה"ז שם ס"א. — וראה זח"ב נד, ב.
 (80) בא ג, ט.
 (81) דניאל ז, יג. סנהדרין צח, א.

און תשובה אויף ענינים הפכיים, נאָר מ'האָט דעמולט די תשובה באופן פון „לא-תבא צדיקא בתיובתא“¹² (די תשובה איז אויף דעם וואָס ער האָט געקענט טאָן זיין עבודה באופן נעלה יותר).

און דער חודש ניסן גיט נאָכמער כח צו יעדער איד און הויבט אים אויף נאָך העכער, אַז האָטש זיין מעמד ומצב ביז איצטער איז געווען אַ הויכער, ווערט ער אויפגעהויבן לדרגת נס (למעלה מטבע העולם לגמרי), און ער זעט די נסים פון דעם אויבערשטן אַרום זיך.

ווי מ'זעט עס במיוחד באַ די אידן וואָס קומען אַרויס (כביציאת מצרים) ממדינה ההיא, אַז ניט קוקנדיק אויף די נסיונות וואָס זיי זיינען דורך און אַ טייל פון זיי האָבן ניט געהאַט אַ שייכות גלוי' מיט לימוד התורה וקיום המצוות, זיינען אַ ריבוי מהם אָנגעקומען אין ארץ הקודש, און זיי האָבן אַ שייכות לתומ'צ בפועל, אויך דורך אַרויסהעלפן אַ צווייטן אידן בזה, ביז אַז זיי אַליין — און זייערע קינדער — ווערן לומדי תורה ומקיימי מצוות בהידור;

און אפילו די וואָס האָבן זיך דערוויי-לע באַזעצט, מסכיבות שונות ומשונות, אין אַנדערע מדינות, וועלן זיי דערנאָך אויך אַנקומען אין ארץ הקודש, כנ"ל. ועוד וגם זה עיקר — אַז זיי קומען אַלע אַן אין „ארץ הקודש“ און אין „ירושלים עיר הקודש“ ברוחניות, „יראה שלם“, שלימות היראה¹⁶.

ווי מ'זעט עס בגלוי אין דעם קיום פון

שמתחילים לומר בחודש ניסן שנה זו. וראה ה, פתיחה לקובץ י"א ניסן — שנת הצדיק ס"ה ואילך.
 (75) ראה זח"ג קנ"ג, ב. לקו"ת שמע"צ צ, ב. שה"ש נ, סע"ב. ועוד.
 (76) ב"ר פנ"ה, י. תוד"ה הר — תענית טז, א. לקו"ת ר"ה ט, ב.

כע עס שטייט¹⁵, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". און דערפאר זאגט מען אין דער ברכה¹⁶, "אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים" (בהמשך ובסיום פון "לפיכך" הנ"ל): "כן ה' אלקינו כו' גיענו למועדים כו' בבנין עירך כו' ונודה לך שיר חדת על גאולתנו כו'".

פון דאָס אויבנגעזאָגטע איז פאַר- שטאַנדיק — וויבאַלד אַז „בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים“, און יציאת מצרים איז די התחלה און איז כולל אַלע גאולות פון אידן — אַז דורך אַרײַנטראַכטן זיך אין די נסים ונפלאות פון יציאת מצרים קען מען זען ווי זיי שפיגעלען זיך אַפּ — „בכל דור ודור“, „בכל יום ויום“ — אין די איצטיקע נסים ונפלאות, דורך וועלכער „הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם“¹⁷ פון די וואָס „עומדים עלינו“, „בכל דור ודור“, ביז — (ווי דאָס ברענגט צו) די נסים ונפלאות אין דער גאולה שלימה (וועלכע זיינען בדומה צו די נסים פון יציאת מצרים). וכדלקמן (סעיף ג).

ב. און אַט די הנהגה נסית — וואָס אַט זיך אויפגעטאָן לכל הזמנים באַ יציאת מצרים — שטייט נאָכמער בגלוי אין חודש ניסן, וואָס „בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל“¹⁸, וכידוע אַז ניסן איז מלשון נסיון, און נאָכמער: ניסן (מיט צוויי נוניין) באַווייזט אויף „נסי נסים“²⁰; ובמיוחד — אין דעם צווייטן האַלב חודש, וועלכער

הויבט זיך אָן מיט חג הפסח (בחמשה עשר בניסן), „זמן חירותנו“,

ובפרט בקביעות שנה זו — „שנת אראנו נפלאות“ — ווען דער ערשטער טאָג פסח איז געווען ביום השבת, וואָס איז בכלל אַ זמן חירות (בערך צו די אַנדערע טעג פון וואָך) — די באַפרייאַונג פון יעדער מלא-כה (אויך פון „מלאכת אוכל נפש“ וואָס איז מותר ביו"ט²¹), און מ'האַט אַלץ מן המוכן (כל מלאכתך עשוי²²):

עאכו"כ נאָך אַלע (זיבן) אַכט טעג פון חג הפסח ווי דאָס איז אין חוץ לארץ, וואו עס געפינען זיך איצטער רוב מנין ובנין פון אידן, וואָס אין „זמן חירותנו“ עצמו זיינען די ימים האחרונים פון חג הפסח אַ העכערע דרגא אין חירות לגבי די ימים הראשונים, וכידוע²³ אַז די ימים ראשונים זיינען פאַרבונדן בעיקר מיט גאולת מצרים און די ימים אחרונים²⁴ — בעיקר מיט דער גאולה האמיתית והשלימה, שאין אחרי' גלות, חירות אפילו בערך די חירות פון גאולת מצרים, נפלאות אפילו בערך די נפלאות פון „כימי צאתך מארץ מצרים“²⁵.

און דערפון ווערט עס נמשך אין די איצטיקע טעג נאָך פסח בסיום וחזרתם פון

(21) בא יב, טו.
 (22) מכילתא ופרש"י יתרו כ, ט. טושו"ע או"ח שש"ו ס"ח. שו"ע אדה"ש שם סכ"א.
 (23) ראה שיחת אהש"פ (בסעודת הלילה) ה'ש"ת (ספר השיחות ע' 72). תשמ"ח (סה"ש ח"ב ע' 384). לקו"ש (חל"ז) ימים אחרונים של פסח ס"ה.
 (24) ובפרטיות יותר — בימים האחרונים עצמם: שביעי של פסח שייך בעיקר לגאולת מצרים, ואחרון של פסח לגאולה העתידה, כמדוגש בהפטורת היום, ובאכילת סעודתו של משיח באחרון של פסח [ובפרט בקביעות שנה זו, שהסעודה היתה גם במוצאי שבת קודש, סעודת דוד מלכא משיחא] — ראה שיחת אחרון של פסח ש.ו. (לעיל [סה"ש תנש"א] ח"א ע' 436 ואילך).
 (25) ראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תפו). וש"נ.

אידן וואָס קומען איצטער אַרויס (ביציאת „מצרים“) פון מדינה ההיא.

ח. ויהי רצון אַז דער אויבערשטער זאָל העלפן יעדער איד ער זאָל האָבן די „עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע“, און „לב לדעת“⁶³ — צו זען „המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם“⁶⁴, די נסים גלויים וואָס קומען פאַר בכל יום,

ובפרט אַז מ'האַלט שוין נאָך די „ארבעים שנה“⁶⁵ זיין במדבר העמים (פון גלות), אין אַ מצב פון „(ארבעים שנה) אקוט בדור“⁶⁶, און מ'האַלט שוין באַ „יבואו אל מנוחתנו“⁶⁷, אין ארץ הקודש וירושלים⁶⁸, ביז „שלם“, שלימות המנוחה — בגאולה האמיתית והשלימה,

איז פאַרשטאַנדיק, אַז אידן זיינען שוין דערצו גרייט, און האָבן שוין דעם „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“ [אַזוי ווי ס'איז געווען בארבעים השנה נאָך יציאת מצרים, וואָס כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

און אפילו אויב ס'איז נאָך דאָ אַ איד וועמען מ'דאַרף מסביר זיין ביז ער זאָל זען די נסים (וואָרום ער האָט זיך דער-וויילע נאָך ניט פאַנגאָדערגעקליבן) — קומט עס אָן אויפן לייכטסטן אופן, בדרכי נועם ובדרכי שלום ובשמחה ובטוב לבב, ס'איז גענוג מ'זאָל אים איין מאָל מעורר זיין אויף דעם.

ויה"ר אַז מ'זאָל ניט דאַרפן רעדן און

(63) תבוא כט, ג.
 (64) שם, ב.
 (65) ולהעיר שכבר עברו ארבעים שנה מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת ה'שי"ת, כמדובר כמ"פ.
 (66) תהלים צה, י.
 (67) שם, יא.
 (68) פרש"י שם.

דערציילן איינער דעם צווייטן וועגן די נסים, וואָרום יעדערער וועט און זעט עס בגלוי, מראה באצבע וואמר זה⁶⁹, און איז מכיר ומודה לה' אויף די נסים,

ביז אַז ער שעמט זיך ניט צו אַרויסגיין אין אַ ריקוד צוליב די נסים גלויים!

וואָרום ער רעדט זיך ניט איין אַז ס'איז ניטאָ וואָס צו טאַנצן און שטורעמען אויף די נסים וואָס דער אויבערשטער באַ-ווייזט, נאָר אדרבה: ער קומט צו דער הכרת האמת לאמתו, אַז דער אויבער-שטער באַווייזט נסים גלויים, און ב' אַז מ'דאַרף אויף דעם זיין בשמחה גדולה.

ובפרט שטייענדיק, ווי גערעדט, אין חודש ניסן, ווען אַלע אידן זיינען בדרגת צדיקים [כידוע⁷⁰ דער חילוק צווישן חודש תשרי און חודש ניסן, ע"ד דער חילוק צווישן עבודת התשובה און די עבודת הצדיקים⁷¹], ויש לומר אַז דאָס איז איינער פון די טעמים פאַרוואָס מען זאָגט דעמולט ניט קיין תחנון⁷² (דערפאַר וואָס מ'דאַרף דערצו (תחנון) דעמולט ניט אַנ-קומען, כמדובר כמה פעמים⁷³), וואָרום יעדער איד ווערט אויפגעוויבן (בבחי' נס, ארים נסיון⁷⁴) לדרגת צדיקים⁷⁴, במילא דאַרף מען ניט אַנקומען צו אמירת תחנון

(69) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.
 (70) ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שס. תרנ"ב ס"ע ג. ועוד.
 (71) ובנוגע להחדשים בינתיים יש לומר — שגם בצדיק ובעל תשובה יש כמה דרגות (צדיק גמור, שאינו גמור. תשובה מיראה, תשובה מאהבה. וכיו"ב). או שהם כנגד הדרגות בעבודת הבינוני. ואכ"מ.
 (72) לקו"ש ח"ד ס"ע 401 ואילך. חט"ו ע' 546. חל"ב ע' 75. ועוד.
 (73) ישע"י מט, כב. וראה ברכה י"א ניסן (לעיל [סה"ש תנש"א] ח"א ע' 420). וש"נ.
 (74) ולהעיר מהשייכות למזמור צד"ק בתהלים,

אנדערע מדינות לפי שעה (אין ארצות הברית אָדער אוסטראליא וכיו"ב) וועלן זיי בקרוב זיך איבערטראַגן (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) אין ארץ הקודש, צוזאַמען מיט זייערע משפחות].

און ביז אַז די מדינה אַליין איז זיי מסייע צו אַרויסגיין, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים, וואָס תכליתה איז געווען צו גיין אין ארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו'56), כולל אויך — סיוע פון די דברים גנוזים פון „מצרים“ (כנ"ל ס"ד-ה), אַז מ'נוצט דאָס אויך, ביז אַז אַ טייל דערפון — און אויך פון אַנדערע געלטער פון אַנדערע מדינות — קומט אַן צו אידן, אחינו בני ישראל וואָס זיינען ערשט אַרויס (און גייען איצט אַרויס) ב„יציאת מצרים“, פון „מצרים“ (מלשון מיצרים וגבולים56) פון מדינה ההיא, ב-דוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים בפעם הראשונה, אַז „וינצלו את מצרים“, ביז אַז „אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם“, און אויך די דברים גנוזים57.

ז. די הוראה פון דעם אַלעם איז פאַר-שטאַנדיק בפשטות:

זעענדיק די נסים וואָס דער אויבער-שטער טוט — ערוועקט עס נאָכמער אין אַ אידן, די הכרה אַז דער אויבערשטער איז דער בורא העולם ומנהיגו, און אַז ער מאַכט שטענדיקע נסים פאַר אידן, און „הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם“ פון די וואָס „עומדים עלינו“.

ובפרט אַז די איצטיקע נסים דערמאָ-נען און פאַרשטאַרקן דעם הרגש באַ אידן „לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים“, און אַז „לא את אבותינו בלבד

גאל הקב"ה ממצרים אלא אף אותנו גאל עמהם“ — גאולת מצרים איז די התחלה און כולל אַלע גאולות (אפילו אויך אַ גאולה וואָס „יגאלנו מן הצרות הבאות עלינו כו“), כנ"ל,

און מ'גיט דערפאַר אַפּ שבח והודאה, „יודו לשמך“58, „למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירות מיגון לשמחה כו“.

ועוד וג"ז עיקר: דער עיקר אופן ווי אַ איד נעמט אויף די נסים און טוט אויף אַז דער אויבערשטער זאָל צוגעבן נאָכמער נסים איז — דורך דעם וואָס ער איז מוסיף אין לימוד התורה און קיום המצוות בהידור,

כולל — מצות תפילין (וואָס איז דאָך אַן אות וזכר צו יציאת מצרים59) — און הוקשה כל התורה כולה לתפילין60 — וואָס דורך דעם ווערט „וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך“61, ביז אַז אוה"ע זיינען מעורר אידן אַז זייער הצלחה בעבר ובעתיד (נאָכמער) איז דאָס דערפאַר וואָס „שם ה' נקרא עליך“, און — „יודו לשמך“.

און אין לימוד התורה עצמו — במיוחד בלימוד פנימיות התורה, וואָס דורך דעם ווערט „אתי מר" דא מלכא משיחא62, „אר-אנו נפלאות“ בגאולה האמתית והשלימה.

ונוסף אויף די אייגענע עבודה, דאַרף מען אויך משפיע זיין אויף נאָך אידן, דורך הפצת התורה והיהדות און הפצת המעינות חוצה, כולל ובמיוחד — באַ די

חודש ניסן (וואָס אויך דעמולט זאָגט מען ניט קיין תחנון26, „נוהגין לעשות כולו כל חודש ניסן) קודש כעין י"ט27, ואדרבה — הכל הולך אחר החיתום28.

ובפרט אַז דאָס איז אויך אין דער וואָך פון פ' שמיני, און בשנה זו — לייענט מען פ' שמיני שמונה פעמים, וידוע דער פת-גם29 אַז „שמיני שמונה שמינה“, אַז אַ יאָר ווען מ'לייענט שמיני שמונה פעמים וועט זיין אַ „פעטער“ יאָר געבענשטט בגשמיות וברוחניות — און איצטער, בסוף חודש ניסן, האַלט מען באַ מסיים זיין די אַכט מאָל פון קריאת פ' שמיני — וואָס שמיני באַווייזט אויף די הנהגה נסית פון דעם אויבערשטן30 (שלמעלה משבעת ימי ה-היקף פון מעשה בראשית, סדר הטבעי31), ועאכו"כ שמונה פעמים שמיני, אַז מ'האָט אַ יאָר וואָס איז „פעט“ און אַנגעפילט מיט נסים ונפלאות, אין אַן אופן פון שומן32, וואָס איז „מפעפע בכלו“33.

ג. דער סדר באַ גאולת ויציאת מצרים איז געווען (בכללות):

„התחלת הגאולה והנסים“34 איז געווען מיט דעם נס גדול35 (נאָך פאַר חג הפסח)

- 26 שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ח. וש"נ.
- 27 שו"ע אדה"ז שם ס"ט (ממג"א שם סק"ג).
- 28 ברכות יב, א.
- 29 הובא ונת' בלקו"ש ח"ז ע' 297. שיחת אהש"פ וש"פ שמיני תשמ"ה. תשמ"ח (סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 408 ואילך). ועוד.
- 30 ראה גם מכתב י"א ניסן ש.ז. (נדפס לקמן [סה"ש תנש"א ח"ב] ע' 873 ואילך).
- 31 ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. הובא ונת' בד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח. תש"ד. תש"ה. ועוד.
- 32 ראה גם הנסמן לקמן [סה"ש תנש"א ח"ב] ע' 895 הערה ד"ה אַנגע-דייטעט.
- 32 ראה גם שיחת ערב פסח ש.ז. (לעיל [סה"ש תנש"א] ח"א ע' 429). וש"נ.
- 33 יו"ד סק"ה ס"ה. וראה חולין צו, רע"א.
- 34 שו"ע אדה"ז או"ח סת"ל ס"ב.
- 35 תוד"ה וואות — שבת פז, ב בשם מדרש

פון „למכה מצרים בכבוריהם“36, אַז דוקא די בכורי מצרים אַליין האָבן געשלאָגן די מצריים, ובאופן פון „למכה“ דוקא (ניט „להורג“ וכיו"ב), ווייל די בכורים האָבן דאָך ניט גע'הרג'ט אַלע מצריים (נאָר אַ טייל פון זיי), נאָר געשלאָגן זיי („למכה“). ואדרבה: אין „למכה“ איז דאָ די מעלה, אַז די מצריים אַליין קומען דערנאָך צו דער הכרה אין די נסים און זיי אַליין טרייבן אַרויס אידן פון מצרים.

דערנאָך — ביום חמשה עשר בניסן — איז געווען יציאת מצרים בפועל, און דוקא באופן פון „ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם גו'37, „בשלח פרעה את העם“38, און די אידן זיינען אַרויס בשלח-מות, „ברכוש גדול“39, „כספם וזהבם אתם“40, און אין אַן אופן פון „וינצלו את מצרים“41, „כלי כסף וכלי זהב ושמלות“42, ביז אַז „אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם“43.

ביז — דער גמר וסיום פון יציאת מצרים באַ קריעת ים סוף, וואָרום אפילו ווען אידן זיינען אַרויס פון מצרים זיינען די מצריים נאָך געבליבן בתקפם, ביז אַז „וירדפו מצרים אחריהם“44, און ס'איז געווען (שייך) דער פחד ומורא פון מצרים עליהם; משא"כ דורך טביעת מצרים בים,

- (ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג). טור ושו"ע אדה"ז או"ח ר"ט תל.
- 36 תהלים קלו, י. וראה מדרש תהלים שם. רש"י ומצו"ד שם.
- 37 בא יב, לג.
- 38 ר"פ בשלח (יג, יז).
- 39 לך לך טו, יד. וראה ברכות ט, סע"א. ואילך. הובא בפרש"י עה"ת בא יא, ב.
- 40 לשון הכתוב — ישעי' ס, ט.
- 41 בא יב, לו. וראה ברכות שם.
- 42 בא שם, לה.
- 43 פרש"י שם, לו, ממכילתא עה"פ.
- 44 בשלח יד, ט.

- 58 תהלים קמ, יד.
- 59 ס"פ בא.
- 60 קידושין לה, א.
- 61 תבוא כח, י. ברכות ו, סע"א.
- 62 אגה"ק הידועה דהבעש"ט — נדפסה בתרם שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

- 56) וארא ו, ח.
- 56* ראה תו"א וארא נו, ב ואילך. בשלח סד, א-ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.
- 57) ראה שמו"ר פי"ה, ג. ועוד.

„לא נשאר בהם עד אחד“⁴⁵, חוץ פון דעם „אחד“, פרעה מלך מצרים (וועלכער איז דערנאך געוואָרן מלך ניונה)⁴⁶ בכדי ער זאל זעען די נסים ונפלאות וואָס דער אויבערשטער האָט געמאַכט פאַר אידן. ד. „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“:

יעדערער קען זען בגלוי ווי די נסים פון יציאת מצרים שפיגלען זיך אָפּ איצט-טער אין דעם נצחון בימינו אלו — סיי אין דעם עצם נצחון און סיי אין דעם זמן ווען דאָס קומט פאַר, ובמיוחד — אין די ימים זכאין פון חודש ניסן (וואָס בשנה זו שטייט דעמולט נאָכמער בהדגשה דער ענין החירות, כנ"ל):

נאָך פאַר חג הפסח — איז געווען דער „למכה מצרים בבכוריהם“, אַז די „בכור-רים“ פון אומות העולם⁴⁷ (כולל פון מדינת מצרים און די מדינות ערביים הסמוכות לה) — כפי החלטת באי כחם אין די „יוניי-טעד ניישענס“ — האָבן מלחמה געהאַט און געשלאַגן „מצרים“, אַ צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴⁸) „מיצר“ לישׂראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו — „שנת אראנו נפלאות“ — איז געווען דער נצחון (ווי די אוה"ע האָבן מכריז געווען), און זיין מפלה, באופן פון „למכה גו“ (ניט „להור-רג“), און דוקא דורך ניט-אידן („בכורי-הם“), וועלכע האָבן אים גוזף און מבזה געווען, און מכריח געווען אַז ער דאַרף חרטה האָבן פון פעולותיו עד אז,

און ער האָט געמוזט מודה זיין און

(45) בשלח שם, כח.

(46) מכילתא עה"פ. מדרש תהלים קו, ה. פדר"א פמ"ג. מדרש שכל טוב עה"פ. וראה תוש"ע עה"פ אות קפו.

(47) והרי כל המלכיות נקראות על שם מצרים (ב"ר פט"ז, ד).

(48) ב"ר שם.

אַננעמען און מקיים זיין די אַלע ציוויים והוראות און פאָדערונגען וואָס ער האָט באַקומען פון „בכוריהם“: באַפרייען אַ טייל פון די מלחמה-געפאַנגענע, און אויך מקיים זיין די אַנדערע זאַכן וואָס מ'האָט פון אים געפאָדערט.

און דערנאָך איז געווען דער המשך בזה — אין חודש ניסן, און דעמולט גופא — בימי הפסח, „זמן חירותנו“ — אַז „בכור-ריהם“ אין די „יונייטעד ניישענס“ האָבן ממשיך געווען אין דער נזיפה ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה האָט מען נאָך ניט געוואוסט וואָס וועט זיין דער המשך, ווי ווייט מ'וועט אים מבזה ומזיק זיין, ווי שטאַרק ער וועט בלייבן, וויפל ער וועט דאַרפן מודה זיין און אָפּצאַלן, און ווי ער וועט דאָס אַלץ אַננעמען, אָדער דאָס וועט זיין דורך אַנדערע: דערנאָך בימי חודש ניסן, בימי הפסח — זיינען „בכוריהם“ אַרויס מיט אַ נזיפה חזקה און אַ החלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף אויף די הוראות שלפני זה) ווי סאָדאָם דאַרף זיך אויפפירן, און אויך זעען און פאַרזיכערן אַז ער זאל דאָס מקיים זיין: באַפרייען די שבויים, אומקערן דאָס וואָס ער צוגענו-מען, און אָפּצאַלן פאַר די נזקים און היז-קות וואָס ער האָט איצטער געטאָן (און אויך אויף דעם וואָס ער האָט פריער געטאָן).

ובהמשך ימי החודש, ביז אין די לעצ-טע טעג פון דעם חודש, איז אין דעם נס צוגעקומען נאָכמער — אַז ער האָט דערצו אַלץ מסכים געווען, און אַז קיין ווידער-שטאַנד און מלחמה,

ביז אַז ער האָט מגלה געווען געלטער און רכושים וואָס ער האָט באַהאַלטן (און ביז איצטער האָט מען גאָר ניט געוואוסט אַז ער האָט דאָס געהאַט).

ה. דערפון האָט מען דעם ענטפער צו

די אידן וואָס פרעגן: שטייענדיק אין דעם „שנת אראנו נפלאות“ — וואו זעט מען נסים ונפלאות, ביז בדוגמת די נסים ונפלאות באַ יציאת מצרים און פורים?!

מ'דאַרף נאָר אויפגעפנען די אויגן און צוקוקן צו די לעצטע געשעענישן אין יענער טייל וועלט, ווי געדרוקט אין צייטונגען —

זעט מען בגלוי ממש ווי עס זיינען פאַרגעקומען און עס קומען פאַר נסים ונפלאות (בדוגמת צו די נסים ביציאת מצרים) לטובת בני ישראל ולטובת העולם כולו, אָנהויבנדיק פון דעם אַז „למכה מצ-רים בבכוריהם“, די בכורי אוה"ע אַליין האָבן מבטל געווען דעם כח ושליטה פון דעם צורר היהודים און צורר קעגן אַנדער-רעמענטשן (אויך ניט-אידן), און ער קערט אום דאָס וואָס ער האָט צוגענומען, און צאַלט אָפּ די היזקות, כולל אויך — די דברים גנוזים וועלכער ער האָט באַ-האַלטן.

און נאָכמער: די נסים קומען פאַר אין די טעג פון יאָר וואָס זיינען ספעציעל פאַרברונדן מיט נסים פאַר אידן: ימי ה-פורים — ווען ס'איז געווען דער נס ונצחון וגאולה פון אידן און די מפלה פון המן הרשע צורר היהודים (אין מלכות פרס ומדי), און (מיסמך גאולה לגאולה⁴⁹) — ימי חודש ניסן וימי הפסח — גאולת ישראל פון מצרים, ובאופן פון נסים ונפלאות,

ואדרבה⁵⁰: נס פורים איז געווען אַ נס מלוכב בדרכי הטבע⁵¹, אַזוי אַז נאָר דורך דער פאַרבינדונג פון אַנפאַנג פון מלכות אחשורוש מיט „בשנת שלוש למלכו“⁵² און

מיט „בשנת שבע למלכותו“⁵² און מיט „חודש ניסן בשנת שתיים עשרה“ למל-כותו⁵³ וסעודות אסתר פאַר אחשורוש והמן⁵⁴ וכו' — מאַכן פון דעם אַלעס איין המשך וענין און זיך אין דעם אַריינ-טראַכטן — האָט מען אין דעם דערקענט יד השם. משא"כ אין די איצטיקע געשעע-נישן קומען פאַר נסים ונפלאות גלויות, גלויות ניט נאָר פאַר אידן, נאָר אויך פאַר אַנדערע פעלקער.

און די נסים קומען פאַר, כאמור, אין חודש ניסן, אַזוי אַז מיום ליום (אין חודש ניסן עצמו) קומען צו נייע אַנטוויקלונגען, בקשר מיט דער החלטה פון „בכוריהם“ (אין „יונייטעד ניישענס“), און אין דער הסכמה פון סאָדאָם — ווי ס'איז געווען בימים אלה בסיום חודש ניסן, חודש ה-גאולה, און מ'ערוואַרט אַז עס וועט זיין אַ המשך בכיוון זה, היינט באַנאַכט, אָדער מאַרגן, איבערמאַרגן וכו'.

ו. נאָך אַן ענין אין די געשעענישן בזמן האחרון אין וועלכן מ'זעט נסים ונפלאות — איז די יציאה פון אַ ריבוי אידן ממדינה הדיא, וועלכע איז בדוגמת יציאת מצרים⁵⁵:

לאחרי אַ ריבוי שנים פון אַ הנהגה באופן אחר לגמרי, אין וועלכע אידן האָבן פון דאַרטן ניט געקענט אַרויסגיין — איז דוקא בשנה זו ובשנה שלפני האָט די מדינה אויפגעפנט אירע טירן צו אַרויס-לאָזן אידן זיי זאָלן גיין אין ארץ הקודש [און אפילו אויב, מאיזו סיבה שתהי', האָבן אַ טייל פון זיי זיך מתעכב געווען אין

(52) שם ב, טז.

(53) שם ג, ז.

(54) שם ה, ד ואילך, ז, א ואילך.

(55) וראה לעיל הערה 11, שכל מסעי בניי (גם בזמן הזה) נקראו „אלה מסעי בניי אשר יצאו ממצרים“.

(49) מגילה ה, סע"ב.

(50) תנ"א מג"א צג, סע"ג ואילך. שם ק, א.

ובכ"מ — נסמנו לקמן [סה"ש תנשא ח"ב] ע' 884 הערה ד"ה ווי באוואוסט.

(51) אסתר א, ג.